

Doprovázet či nedoprovázet modlitbu Páně při liturgii hrou na varhany?

Tato otázka zdá se být otázkou řečnickou, protože v různých instrukcích byla již zodpovězena.

V éře gregoriánského zpěvu totiž platilo, že se zpěv varhanami **nedoprovází**, protože gregoriánský chorál jako absolutní melodie, obsahující latentní harmonii, tento doprovod nevyžaduje.

Praxe však přinesla nešvar, že se chorál přesto doprovázel, většinou nepoučeným způsobem = akordickým materiálem chorálu zcela cizím, a na dovršení všeho bez znalosti gregoriánské metriky. Takže Motu proprio Pia X. doprovod nedoporučovalo, a pokud jde o zpěv kněze přímo zakazovalo. Tento kategorický příkaz měl také praktické důvody: doprovod nedokáže reflektovat jemné intonační zvláštnosti a rytmickou měkkost, jak je může užívat při zpěvu jednotlivec, kantor nebo kněz.

Jak je to však dnes, kdy se paralelně s gregoriánským chorálem užívají i nové nápěvy, tvořené podle jiných principů než na jakých se vytvořil chorál a zpívá je celé shromáždění? Jednoznačná aplikace chorálních principů zde nemá teoretickou oporu, proto je praxe velice různá. Je vlastně obrazem varhanikova vkusu a často nevkusu, který bývá průvodním jevem amatérské tvorby.

Pro osvětlení malá inventura toho, jak se modlitba Páně v našich chrámech realizuje:

- a) kněz recituje úvod k modlitbě Páně, lid pokračuje zpěvem, ať s doprovodem nebo bez. Kněz pokračuje recitací, načež lid zpívá „Neboť Tvé je království...“ a kněz dokončí recitací.
- b) kněz zpívá úvod, lid pokračuje v jiné tónině, neboť varhaník nedokáže navázat. Kněz pokračuje ve „své“ tónině nebo to vzdá a recituje, lid pak vstoupí opět zpěvem. Kněz dokončí opět recitací či zpěvem.
- c) kněz recituje, lid pokračuje recitací, slova „Neboť Tvé je království...“ pak zazpívá za mohutného doprovodu varhan.
- d) vše je recitováno, vlastní modlitba je zpívána ať s doprovodem či bez něj

Mohly by následovat další „tvůrčí“ varianty.

Není snad potřeba komentovat, co je vkusné a co je nevkusné. Lze jen odvodit, že doprovod zpěvu vlastní modlitby není v této různosti až zmatku žádným přečinem, zejména je-li užit z praktických důvodů, jako je např. potřeba tonálního a rytmického sjednocení lidu, shromážděného z větší oblasti než je farnost.

Další dobrý důvod pro doprovod je duch harmonizace. Nový nápěv nemá vlastnosti gregoriánského chorálu, kde i jednoduchý nápěv má harmonické kadence a je formálně dokonalý. Nový nápěv je z proveniencie lidové hudby jak melodikou tak harmonikou. Poučenou harmonii lze tento nedostatek skrýt, podobně jako vhodný oděv skrývá nežádoucí tvary postavy. Zde je nutno zdůraznit **poučenou**. Jelikož kancionál takovouto harmonizaci nenabízí, pomáhají si často varhaníci harmonizací amatérskou. Ta pak jen podtrhne rysy nežádoucí: závěry uprostřed vět, užívání jen základních funkcí, (dominanta většinou jen jako septakord!).

Předkládám proto na druhé straně harmonizaci, která nápěv alespoň přibližuje duchu gregoriánského chorálu a to v tónině D, jelikož ta je nejfrekventovanější, a ve střední poloze, aby věřící s hlubším hlasem (kterých je dnes velká většina), nemuseli skákat do oktávy dolů mnohdy i vůbec přestávají zpívat.

OTČE NAŠ

Ot - če náš, jenž jsi na ne - be - sích, po - svět se jmé - no tvé.

Přid' krá - lovs - tví tvé, buď vů - le tvá ja - ko v ne - bi tak i

na ze . mi. Chléb náš ve - zdej - ší dej nám dnes. A od - pusť nám

na - še vi - ny ja - ko i my od - pouš - tí - me na - šim vi - ní - kům.

A ne - u - veď nás v po - ku - še - ní, a - le zbav nás od zlé - ho.

Ne - boť Tvé je krá - lovs - tví, i moc, i slá - va na vě - ky.

Odpovědi ke zpívání naší sväte'

podle CHORÁLU

ÚVOD:

varhany p kněz varhany f

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svätého!
A-men!

kněz varhany f

Milost našeho Pána ... NEBO Pán s vá-mi! I ste-bou!
NÁSLEDUJE ÚVOD KAJENOSTI, KYRIE A GLORIA. PO GLORIA KNĚZ BEZPROSTĚDNE NAVÁŽE HMIITBOU NA TÓNUS K. VARIANTY ODPOVÍ:

PO GLORIA

varhany f

A-men!
NEBO V PŘÍPADĚ EBENNA ORDINARIA: Amen!

K EVANGELIU:

varhany p kněz varhany f kněz

Pán s vámi! I s tebou! Slova svätého evangelia podle Jana

varhany f

Sláva tobě, Pane!

PŘÍMLUVY (po kředu)

varhany p kněz varhany f na závěr:

Prosíme tě, vyslyš nás! A-men.

K MODLITBĚ NAD DARY A K PREFACI

LID: KĚŽ JI PŘIJME KE SVĚ SLAVĚ...

MODLITBA

varhany p kněz varhany f kněz varhany f

A-men! Pán s vámi! I ste-bou!

kněz varhany f kněz

Vzhůru srd-ce! Máme je u Pa-pa! Pánu našemu Bohu vzdáváme díky!

varhany f kněz

Je to důstojné a spravedli-ve! Vpravdě je... oslavujeme a voláme: NÁSLEDUJE SANKTUS
(nebo podobně)

PO POZDVIHOVÁNÍ

varhany p kněz varhany f

Tajemství víny! Tvořím zvěštuje-me, tři vikri-ženi ryzná va-me,

kněz

na tří příchod děkujeme, Pa-ne Je-ží-ši Kris-te! recituje ... skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť skrze něho dává svět všechno dobré. (nebo podobně)

varhany p kněz varhany f

Skrze něho ... A-men

MODLITBA PĀNE

kněz (bez předehny)

varhany *f*

Podle Spasitelova prikazu ... odvazujeme se modlit:

Otce naš, jenž jsi ná

nebesích, posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako

v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám

náš viny jako i my odpusťme našim viníkům. A neved' nás

kněz ZPĚT DO CHORDU!!!

vy svobod' nás... Ježíče Krista!

v poku - še - ní, ale zbav nás od zlého!

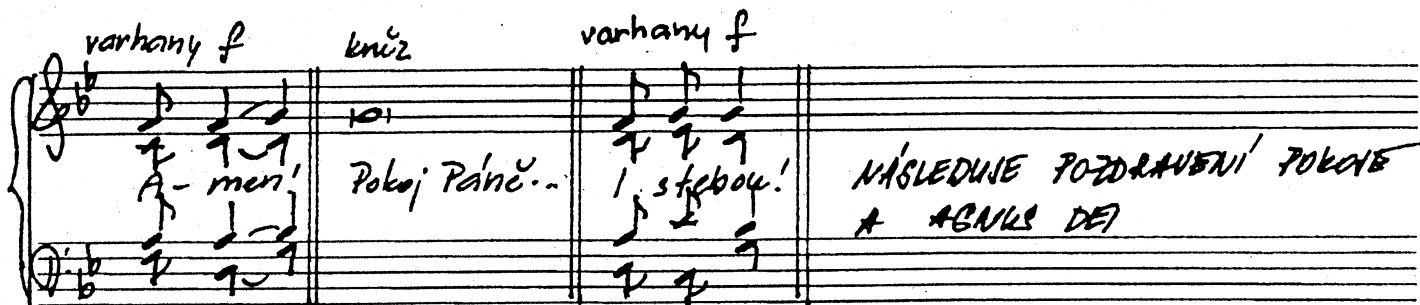
varhany *f*

kněz

Pane Ježíči ... věčv.

Neboť tvé je království i moc i sláva navěky!

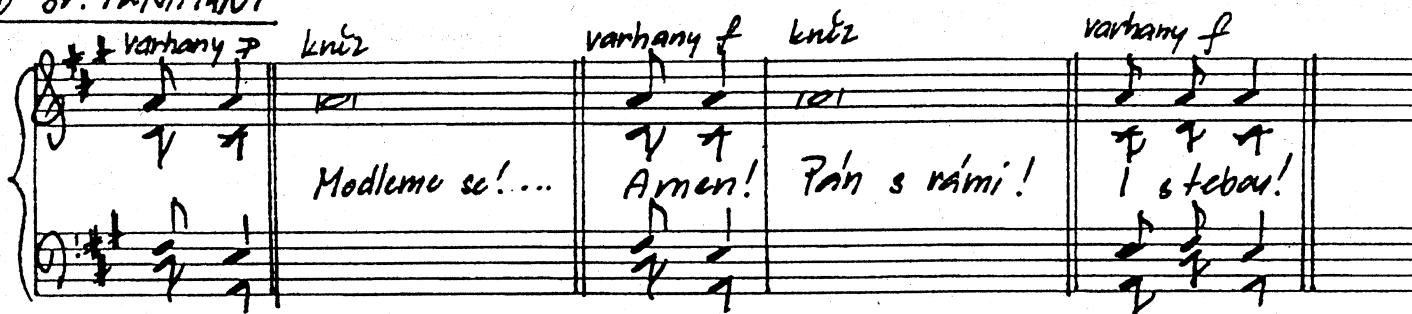
varhany *f* kněz varhany *f*



A-men! Pokoj Páně... I s tebou! NÁSLEDUJE POZDRAVENÍ POKOJE A AGNUS DEI

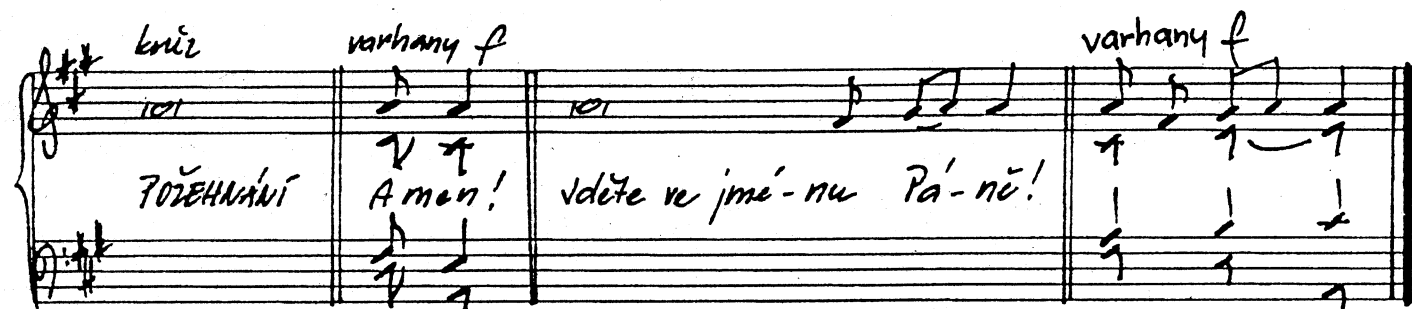
PO SV. PŘIJÍMÁNÍ

varhany *f* kněz varhany *f* kněz varhany *f*



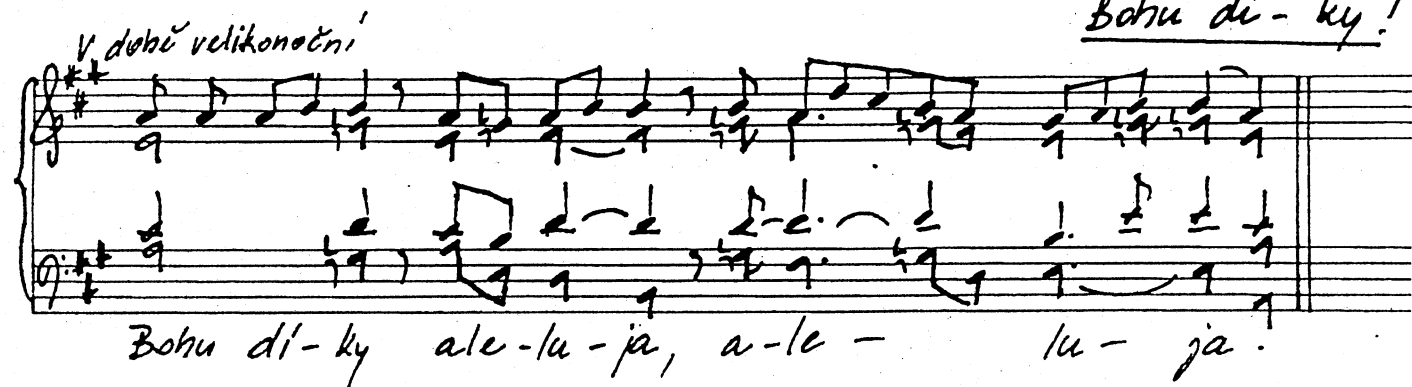
Modleme se!... Amen! Pán s námi! I s tebou!

kněz varhany *f* varhany *f*



POŽEHNÁNÍ Amen! Vděte ve jmé-nu Pá-ně! Bohu dí-ky!

V době velikonoční



Bohu dí-ky ale-la-ja, a-le - lu - ja.